

21 ΙΟΥΝ. 2008

Τό νέο Μουσείο τῆς Ἀκροπόλεως

τοῦ Νικ. Α. Γ. Λιναρδάτου

Από τήν εἰδησεογραφία τῆς 11ης Ἰουνίου. «Τρεῖς 24ωρες ἀπεργίες ἀνακοίνωσε χθές ὁ Σύλλογος Ἑλλήνων Ἀρχαιολόγων μέ συμβολικούς ἀποκλεισμούς μουσείων...». Βασικό αἶτημα ἡ ἄμεση ἀπόσυρση τοῦ νομοσχεδίου γιά τό νέο μουσεῖο τῆς Ἀκροπόλεως. Τρεῖς ἡμέρες ἀπεργίας (18 καί 25 Ἰουνίου, 2 Ἰουλίου). Μεσοῦσης τῆς τουριστικῆς περιόδου, θά ἔλεγαν παλαιότερα. Στήν πραγματικότητα ἡ ἀπεργία στρέφεται κατά τοῦ Ἀμερικανοῦ, τοῦ Γιαπωνέζου, τοῦ Αὐστραλοῦ πού ἐπέταξε 10, 20, 30 ὥρες, ἐξόδεψε ἑκατοντάδες δολλάρια γιά νά ἔρθει στήν Ἀθήνα, στήν Ἑλλάδα. Στό πρόγραμμά του ἡ Ἀκρόπολη, τό Ἐθνικό Ἀρχαιολογικό Μουσείο, ἡ Κνωσός, ἄλλα μουσεῖα καί ἀρχαιολογικοί χώροι. Τό πρόγραμμά του εἶναι προκαθορισμένο. Ἄν χάσει κάτι ἀπ' αὐτά, τό ἔχασε ὀριστικά. Μέσα του ἐβλαστήμησε. Ἐπιθύρισε: Never again. Καί στούς φίλους καί γνωστούς του νά μήν τήν πάθουν καί αὐτοί.

Αὐτό δέν εἶναι κάτι καινούριο. Τό καινούριο εἶναι τό αἶτημα. Μέ ὑπέρβαση πολλῶν δυσκολιῶν καί μεγάλη καθυστέρηση ἀνεγέρθηκε κάτω ἀπό τήν Ἀκρόπολη ἓνα μεγαλόπνοο σχεδιασμένο μουσεῖο. Εἶναι τώρα στό στάδιο τῆς τοποθετήσεως τῶν ἐκθεμάτων. Προγραμματισμένο νά ἀνοίξει γιά τό κοινό μέσα στό τρέχον ἔτος.

Γιά μία φορά τό ἑλληνικό κράτος, διά τοῦ ὑπουργείου Πολιτισμοῦ, ἔλαβε μία τολμηρή ἀπόφαση. Νά ξεφύγει ἀπό τή ρουτίνα. Πού θά ἦταν νά ἐντάξει διοικητικά τό νέο μουσεῖο στήν Ἀρχαιολογική Ὑπηρεσία. Δέν ἔχει κανεῖς παρά νά δεῖ τό χάλι τῶν περισσοτέρων ἀπό τά ἄλλα μουσεῖα μας. Γιά νά καταλήξει στή σκέψη πῶς σωστά ἀποφάσισε τό ὑπουργεῖο.

Σέ ἓνα τέτοιο λαμπρό περίβλημα δέν πάει νά θάλεις μέσα παλαικά συστήματα. Ὡς νοοτροπία. Ὡς τρόπο λειτουργίας. Ὑπάρχουν νέες ιδέες. Τά μουσεῖα ἀπευθύνονται σέ μία στενή, εὐρύτερη ἢ εὐρύτατη κοινωνία. Ἀφηγοῦνται ἓναν ἢ περισσοτέρους μύθους. Τό μουσεῖο Ἀκροπόλεως ἔχει νά ἀφηγηθεῖ ἓναν, ἀλλά συγκλονιστικό μῦθο. Μία ἱστορία οἰκουμενικοῦ ἐνδιαφέροντος. Πρέπει λοιπόν ἡ ἀφήγηση νά εἶναι ρέουσα. Ὁ μῦθος κατανοητός σέ βάθος.

Μά ποιός μῦθος; Τίτλοι: Ἡ ἀπελευθέρωση τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος. Οἱ ἐννοιες τῆς ἐλευθερίας, τῆς δημοκρατίας, τῆς ἁρμονίας. Οἱ ἀρετές τῆς τόλμης, τῆς δικαιοσύνης, τοῦ μέτρου, τῆς γνώσεως. Ἡ ἀφήγηση ὁμως τοῦ μῦθου ἀκούεται μόνο κάτω ἀπό τή σκιά τῆς Ἀκροπόλεως. Ἀπό ὅπουδήποτε ἀλλοῦ, γιά νά ἀκουστεῖ, θά ἔπρεπε νά μετατραπεί σέ κραυγή. Πόνου. Ἡ ἀφήγηση εἶναι ἀκόμα ἀτελής. Ὡς πού νά ἀρχίσει τό μουσεῖο νά λειτουργεῖ. Τήν ἀκουσε, σάν ψιθυρο, μία ὁμάδα ἀπλῶν πολιτῶν σέ πρόσφατη ἐπίσκεψή τους. Τά ὄσα γράφονται ἐδῶ εἶναι ἀπό τίς ἐντυπώσεις τους.

Αὐτό πού χρειάζεται λοιπόν εἶναι ἓνας νέος τρόπος λειτουργίας τοῦ μουσείου. Μπορῶ ἴσως νά φαντασθῶ πῶς τόν ὀραματίζονται ὄσοι συμμετέχουν στή δημιουργία του. Προσωπικό, τό ὅποιο ὡς τό τελευταῖο μέλος του νά μπορεῖ νά καθοδηγήσει τόν ἐπισκέπτη στήν κατανόηση τῆς σημασίας τοῦ χώρου. Τόν μῦθο. Ἡ μεγάλη ἀφύπνιση. Ἡ Ἑλλάδα ἀπό τόν ἑβδομο ὡς τόν πέμπτο αἰῶνα π.Χ. Τό βασίλειο τῆς ὁμορφιάς. Εἶναι οἱ τίτλοι τοῦ 3ου καί τοῦ 4ου κεφαλαίου τοῦ κλασσικοῦ ἔργου τοῦ E.H. Gombrich, «Τό Χρονικό τῆς Τέχνης». Προσωπικό πού θά μπορεῖ νά ἐξηγήσει ὅτι: «Ὁ Παρθενῶνας ἀποτελεῖ τό λαμπρό μνημεῖο τῆς Ἀθηναϊκῆς Πολιτείας τοῦ Περικλέους καί ὅπως ἐκείνη κατῴρθωσε νά φθάσει σέ μίαν ἀνεπανάληπτη ἐκφραση τῆς δημοκρατίας, ἔτσι καί αὐτό ὑψώνεται μοναδικό καί ἀνεπανάληπτο». Ἐτσι τό ἔθεσε ὁ μέγας μας ἀρχαιολόγος Μανόλης Ἀνδρόνικος.

Βασικό προσόν ὄσων θά ἐπιλεγοῦν γιά νά διοικήσουν καί λειτουργήσουν τό νέο μουσεῖο πρέπει νά εἶναι ἡ ἀγάπη. Γιά τό ἴδιο τό μουσεῖο. Καί γιά τή δουλειά τους. Εἶναι περίεργη φυλὴ ἡ τῶν ἀρχαιολόγων. Πολλοί τό ἀντιπαθοῦν. Ἀντιγράφων: «... ἡ Ψυττάλεια... τό μουσεῖο Ἀκροπόλεως ἐπάνω στά ἀρχαῖα... ὁ ἀποχαρακτηρισμός τῶν διατηρητέων τῆς Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου, ἀκόμα καί ἡ πυρπόληση τῆς Ὀλυμπίας εἶναι συνέπεια κακῶν γνωματεύσεων καί ἀποφάσεων. [...] Τό μουσεῖο εἶναι πραγματικότης, ὑπάρχει καί θά χρησιμποιηθεῖ. Τά καλλιτεχνήματα πού περιέχει ἐγκατέλειψαν τήν Ἀκρόπολη μέσα σέ ἓναν ὀρυμαγδὸ διαφημιστικῆς ὑστερίας γιά τούς χώρους τοῦ Μουσείου, γιά τά διάφανα δάπεδά του, γιά τόν τρόπο τοῦ ἐκσφενδονισμοῦ τῶν ἀρχαίων ἀπὸ τόν Βράχο μέ τρεῖς πάντα γερανοῦς... γιά τίς φαινέες ἐμπνεύσεις πού καθοδηγοῦν τό ἐγγεῖρημα». Κακή ἀπόφαση λοιπόν τό νέο μουσεῖο. Χλευασμός γιά τή μεταφορά τῶν ἀρχαιοτήτων. Ἐκφράσεις ὄχι ἰδιαίτερως εὐτυχῶν αἰσθημάτων. Ἀπό τήν ἐκθεση τοῦ γενικοῦ γραμματέα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας γιά τό ἔργο τῆς κατά τό 2007.

Γιά νά καταλήξω. Θά τολμήσω νά διατυπώσω μίαν ἀποψη. Ἄλλοι θά τήν ποῦν αἰρετική. Ἄλλοι ἀντιπατριωτική. Ἀφορᾶ τά μάρμαρα τοῦ Παρθενῶνος στό Βρετανικό Μουσείο. (Ἀπὸ ἐκεῖ καί ἂν κραυγάζουν!). Τά διεκδικοῦμε μέ πάθος. Δέν φτάνει. Ἡ ἐκτίμηση πολλῶν εἶναι ὅτι δέν θά τά πάρουμε ποτέ. Ὁ μαξιμαλισμός δέν εἶναι καλὸς σύμβουλος. Συμβιβασμός εἶναι μία διέξοδος. Λέξη ἀπεχθῆς γιά τούς περισσοτέρους συμπατριῶτες μας. Ἄν καί εἶναι βασικό στοιχεῖο γιά τήν ἐπίτευξη λύσεων. Θά ἔλεγα: Νά ἀρχίσει μιά συζήτηση μέ τούς Βρεταννοῦς. Δῶσε καί πάρε. Ἡ πάρε καί δῶσε. Δῶστε μας κομμάτια πού θά ἐντείνουν τή συγκλονιστικὴ ἐντύπωση τῆς ἐκθέσεως στό νέο μουσεῖο. Κρατήσετε ἄλλα. Δῶστε μας ἓνα κομμάτι, τό ὅποιο μᾶς εἶναι ἀπαραίτητο. Νά σᾶς δώσουμε κάτι ἄλλο, πού σᾶς εἶναι ἐνδεχομένως πολῦτιμο. Ἀργότερα ὁ Θεός ἔχει. Καί μία πινακίδα στό Βρετανικό Μουσείο νά λέει: Γιά νά χαρεῖτε τό ἀληθινὸ πρᾶγμα (the real thing) ἐπισκεφθεῖτε τό νέο Μουσείο τῆς Ἀκροπόλεως. Εἶναι πάντα ἀνοιχτό. Νά σᾶς καλοῦποδεχτεῖ. Νά σᾶς ἀφηγηθεῖ τόν μῦθο του.